Гуцульщина
національний природний парк
№ 1-2 (94-95)
2026 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК ГУЦУЛЬЩИНА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА»

ОНОВЛЕНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ СКЛАД МІНІСТЕРСТВА

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Із січня 2026 року оновлено управлінський склад Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України.

На посаду заступника Міністра економіки, довкілля та сільського господарства України призначено Олександра Васильовича Краснолуцького.

Із квітня 2026 року департамент природно-заповідного фонду, природоохоронних територій та біорізноманіття Міністерства очолює Едуард Максимович Арустамян.

Радником Міністра економіки, довкілля та сільського господарства України призначено Вікторію Станіславівну Киреєву.

Колектив НПП «Гуцульщина» бажає новопризначеному керівництву плідної роботи, успішної реалізації природоохоронних ініціатив та ефективної співпраці задля збереження природної спадщини України.

Шановні друзі, колеги, партнери! Щиро вітаю Вас з Днем створення Національного природного парку «Гуцульщина»!

Це особливий день для всіх, хто щоденно працює задля збереження унікальної природи нашого краю, популяризації екологічних цінностей та розвитку природоохоронної справи. За роки своєї діяльності парк став осередком охорони біорізноманіття, екологічної освіти, наукових досліджень і сталого туризму. Він об'єднує людей, небайдужих до природи, та надихає берегти красу Карпат для майбутніх поколінь.

Висловлюю щиру вдячність працівникам парку, партнерам та всім друзям, які долучаються до благородної справи охорони довкілля. Саме завдяки спільним зусиллям ми зберігаємо природну спадщину та формуємо екологічну свідомість суспільства.

Особливі слова вдячності — нашим захисникам і захисницям Збройних Сил України. Саме завдяки їхній мужності, силі та відданості ми маємо можливість працювати, розвивати природоохоронну справу, проводити екологічну освіту та оберігати красу рідної землі.

Бажаю парку подальшого розвитку, нових досягнень, успішних проєктів, підтримки однодумців і процвітання. Нехай мальовничі ліси, чисті річки та багатий світ флори й фауни завжди залишаються символом гармонії між людиною та природою, а мир і злагода панують у нашій вільній, процвітаючій Україні .

З повагою, директор Національного природного парку «Гуцульщина»

СТАРТУВАВ НОВИЙ ПРОЄКТ «УКРАЇНА – НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ГУЦУЛЬЩИНА»: ІПОТЕРАЦІЯ ЛІКУЄ ТІЛО І ДУШУ».

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Суть проєкту полягає у впровадженні та розвитку іпотерапії на базі центру гуцульського коня «Гуцулик». Проєкт фінансується Польсько-Американським Фондом Свободи через Фонд «Освіта для демократії» та програму RITA і реалізується Фондом «Пуща Ромінська», Ландшафтним парком «Пуща Ромінська» (Республіка Польща) і Національним природним парком «Гуцульщина».

В рамках проєкту заплановано ряд заходів: 1) придбання відповідної кінської збруї для занять з іпотерапії; 2) навчання працівників центру гуцульського коня «Гуцулик» методиці занять з іпотерапії за участю сертифікованих тренерів; 3) навчання працівників центру наданню першої домедичної допомоги; 4) поїздка у Республіку Польща з метою вивчення досвіду польських колег у сфері іпотерапії; 5) проведення працівниками центру безкоштовних занять з іпотерапії для дітей з інвалідністю та ветеранів ЗСУ.

На даний момент придбано відповідну кінську збрую, необхідну для реалізації подальших заходів. Втілення проєкту стане важливим кроком на шляху до формування безбар'єрного простору в НПП «Гуцульщина». Отриманий у межах проєкту досвід буде корисним для інших установ природно-заповідного фонду.

Марія ПАСАЙЛЮК,
заступник директора
з наукової роботи НПП «Гуцульщина»

ОБЛАШТУВАННЯ СТАВКА БІЛЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО КОРПУСУ НПП «ГУЦУЛЬЩИНА»

У струмку, що протікає неподалік адміністративного приміщення НПП «Гуцульщина», науковці виявили рідкісний вид, занесений до Червоної книги України, - рак широкопалий (Astacus astacus). Цей вид ракоподібних веде осілий спосіб життя, мешкаючи в норах на глибині 2–8 м. Узимку він скупчується у глибоких ямах. Його природними біотопами є прісні чисті водойми - річки, озера, ставки, проточні струмки із значною глибиною. Вид є стенобіонтним холодолюбним, оптимальна температура води для його життєдіяльності у літній період становить 16–22 °С, а значення pH - 7,0–8,5. Рак широкопалий є надзвичайно чутливим до забруднення, тому його наявність свідчить про високу екологічну чистоту водойм.

Виявлена популяція мешкає у струмку з прохолодною та чистою водою, що забезпечує сприятливі умови існування. Водночас у літній посушливий період спостерігається часткове обміління водотоку, що може негативно впливати на стан виду.

Найбільш доцільним заходом для збереження, відтворення та поширення популяції рака широкопалого є відновлення закинутої штучної водойми, яка раніше була облаштована в руслі цього струмка. Невеликі площа та об'єм води, а також розташування в затіненій ділянці під кронами дерев сприятимуть збереженню стабільного температурного режиму та створять оптимальні умови для розмноження виду. Крім того, ця водойма в перспективі може стати осередком для розвитку популяцій земноводних, зокрема таких видів, як жаба прудка (ЧКУ), жаба трав'яна, жаба гостроморда, ропуха сіра, квакша, кумка жовточерева (ЧКУ), саламандра плямиста (ЧКУ), тритон карпатський (ЧКУ), тритон гребінчастий (ЧКУ) та тритон альпійський (ЧКУ). Також тут можливе поселення рідкісних видів бабок, зокрема красуні-діви (ЧКУ).

Отже, відновлення цієї водойми є важливим природоохоронним заходом, спрямованим на збереження комплексу рідкісних видів тварин, серед яких рак широкопалий, земноводні та окремі види комах.

У межах співпраці з Ландшафтним парком «Пуща Ромінська» вже розпочато роботи з її облаштування. У подальшому водойма виконуватиме не лише природоохоронну, а й рекреаційно-естетичну функцію, а також слугуватиме як протипожежний резервуар.

Марія ПАСАЙЛЮК,
заступник директора
з наукової роботи НПП «Гуцульщина»

«ТЕПЛИЙ БАЗАР» У ЦЕНТРІ ГУЦУЛЬСЬКОГО КОНЯ «ГУЦУЛИК»: СИНЕРГІЯ КУЛЬТУРИ, ГРОМАДИ ТА БЛАГОДІЙНОСТІ

У центрі гуцульського коня «Гуцулик», відбувся цікавий та колоритний захід - «Теплий базар», який об'єднав місцеву громаду та гостей краю. Подія стала не лише святом автентики та ремесел, а й прикладом спільної доброї справи, адже усі зібрані кошти спрямували на підтримку Збройних Сил України.

Головною метою заходу було створення простору для спілкування, знайомства з гуцульською культурою та підтримки локальних виробників. До участі запросили крафтових майстрів, які представили широкий асортимент власної продукції — від натуральних смаколиків до унікальних виробів ручної роботи. Відвідувачі мали змогу прогулятися, поспілкуватися з виробниками, дізнатися історії створення продукції та придбати щось особливе.

Не оминали гості і наш науково-просвітницький центр, де оглядали експозиції в кімнатах-музеях природи та гуцульської світлиці.

Родзинкою заходу стало знайомство з центром гуцульського коня «Гуцулик». Тут відвідувачі мали можливість дізнавалися більше про гуцульських коней — унікальну породу, що є справжнім надбанням української культури. Не менш популярними були кінні розваги: гості каталися на бричці або верхи, робили фото, годували коників та ближче знайомитися з цими благородними тваринами.

Атмосферу свята доповнювала жива музика, що лунала упродовж усього дня, створюючи теплий і піднесений настрій. Для охочих були організовані фотозони з автентичним одягом, де кожен міг зробити пам'ятні світлини у традиційному гуцульському стилі.

Важливою складовою заходу стала його благодійна місія. Завдяки активності учасників, небайдужості відвідувачів та щирій підтримці громади вдалося зібрати кошти, які були спрямовані на потреби українських військових. Це ще раз доводить: навіть невеликі локальні ініціативи можуть мати велике значення, коли за ними стоїть спільна мета.

«Теплий базар» став прикладом того, як культурні події можуть об'єднувати людей, підтримувати традиції та водночас робити вагомий внесок у спільну перемогу. Щирість, автентика та небайдужість — саме ці цінності були основою заходу, який залишив теплі спогади в серцях усіх присутніх.

Організатори висловлюють щиру вдячність усім учасникам, майстрам, волонтерам і гостям, які долучилися до створення події. Саме завдяки таким ініціативам зберігається жива культурна спадщина Гуцульщини, зміцнюється громада та наближається спільна перемога.

Юрій СТЕФУРАК,
директор Національного природного парку «Гуцульщина»

МОНІТОРИНГ ФАУНИ НПП «ГУЦУЛЬЩИНА» В 2025 РОЦІ ЗА ДОПОМОГОЮ ФОТОПАСТОК

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Систематичний моніторинг дикої фауни за допомогою фотопасток на території НПП «Гуцульщина» розпочався у 2021 році завдяки співпраці із Франкфуртським зоологічним товариством, яке передало парку 15 сучасних приладів для польових досліджень. Відтоді фотопастки стали важливим інструментом вивчення стану популяцій диких тварин, їхньої сезонної активності та просторового розподілу. Моніторинг проводиться у двох основних напрямах: зимовий – орієнтований переважно на хижих тварин та зимову активність фауни і літній – спрямований на дослідження копитних видів.

Під час зимового етапу досліджень було встановлено 12 фотопасток. Загалом отримано 3268 фотографій, із яких 1280 кадрів (39,2 %) містили зображення диких тварин. Решта фотографій виявилися порожніми або зафіксували присутність людей і собак. Особливу увагу привертає значна кількість сторонніх осіб у межах природоохоронної території – 998 фотографій, що становить 30,5 % від загальної кількості кадрів. Найбільш численним і активним видом у зимовий період виявився кабан дикий. Загалом отримано 787 фотографій цього виду, що становить 61 % усіх позитивних реєстрацій. Друге місце за кількістю фіксацій посіла косуля європейська – 416 фото, а третє – олень благородний.

Однією з найрезультативніших точок моніторингу стала фотопастка №1001, встановлена в заповідному урочищі Хоминське Старокутського ПНДВ поблизу старої лісової дороги та ПІПП № 2. Із 848 отриманих фотографій 588 містили зображення кабана дикого. Максимальна кількість особин цього виду на одному кадрі сягала 14 тварин. Особливо цінними є дані про реєстрацію чотирьох виводків кабана. Кількість поросят у групах становила 13, 12, 7 та 6 особин, що свідчить про успішне відтворення виду на цій території. Окрім кабана, тут зафіксовано 78 кадрів із косулею європейською та два фото лисиці рудої. Для косулі характерним було переважання самок над самцями у співвідношенні приблизно 3:1.

Фотопастка №1002, встановлена в урочищі Каменець на хребті Хоминський у Кутському лісництві, продемонструвала високу активність косулі європейської. Тут отримано 244 фотографії цього виду – найбільший показник серед усіх зимових локацій. Максимально на одному кадрі зафіксовано п'ять особин. Дослідження попередніх років також підтверджують стабільне використання цієї території косулями у зимовий період: раніше тут реєстрували групи чисельністю 9 і 12 особин. Це свідчить про важливість даної ділянки як зимового оселища виду.

Цікавими виявилися результати фотопастки №1008, встановленої в урочищі Зіняків Верх Косівського ПНДВ (поблизу ПІПП №9). Тут зареєстровано чотири види диких тварин, серед яких домінували кабан дикий та косуля європейська. Особливу наукову цінність має фіксація кота лісового – нового місця перебування цього рідкісного виду. Також фотопастка зафіксувала вивірку лісову чорної морфи, що є характерним, але нечастим явищем для карпатських популяцій.

У межах літнього моніторингу було встановлено 10 фотопасток. Загалом отримано 3617 фотографій, із яких 1951 кадр містив диких тварин. Ефективність роботи фотопасток склала 54 %. Відзначається значна кількість нічних фотографій низької якості, що, ймовірно, пов'язано з недостатньою ефективністю інфрачервоного підсвічування окремих приладів. Найактивнішим видом у літній період стала косуля європейська – 898 фотографій, на 863 фото зафіксований кабан, а 122 реєстрації припадає на оленя благородного. Таким чином, методика літнього моніторингу виявилася ефективною для дослідження основних фонових видів копитної фауни парку.

Під час літніх досліджень на локації фотопастки № 1008 у заповідному урочищі Каменець спостерігалися помітні сезонні зміни у структурі угруповань тварин. Косулі зберігали стабільну активність, однак великі зимові стада розпадалися на менші групи. Самці переважно трималися поодинці, тоді як самки пересувалися разом із потомством. Дикі кабани, навпаки, демонструвала виражену стадність упродовж усього року, особливо серед самиць із молодняком. Максимальна кількість особин на одному літньому кадрі становила 10 тварин.

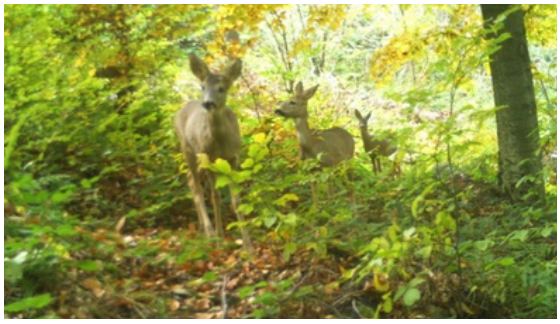
Фотопастка №1012, встановлена біля витоку джерела (в підніжжі ПІПП №6), що в урочищі Грегіт Космацького лісництва, виявилася однією з найцінніших точок спостереження. На водопої зафіксовано шість видів тварин: косулю європейську, оленя благородного, свиню дику, лисицю руду, орябка та глушця. Останні два види занесені до Червона книга України, що підкреслює високу природоохоронну цінність цієї території. Саме тут відзначено найбільшу активність оленя благородного серед усіх точок літнього моніторингу.

Окремої уваги заслуговують результати фотопастки № 1014, встановленої в урочищі Нижній Брусняк Шешорського ПНДВ. Тут зареєстовано п'ять видів тварин, серед яких домінувала косуля європейська. Особливий інтерес викликала фотофіксація самиці оленя благородного з молодою особиною, у якої спостерігалися світлі плями на спині, що є нетиповим для виду. Це може свідчити про можливу гібридизацію між оленем благородним і оленем плямистим. Ймовірно, молодий гібрид є нащадком самця оленя плямистого, зафіксованого фотопасткою у 2023 році в урочищі Бьорн Березівського лісництва. За наявними даними, ця тварина походила з вольєрного господарства. Подібні випадки можуть становити потенційну екологічну загрозу, оскільки інтрогресивна гібридизація здатна впливати на генетичну структуру природних популяцій оленя благородного в Карпатському регіоні.

Отже, результати фотомоніторингу підтверджують високу ефективність використання фотопасток для дослідження фауни Карпатського регіону. Зимові спостереження засвідчили, що косуля європейська та олень благородний у холодний період формують стада, тоді як свиня дика зберігає стадний спосіб життя практично упродовж всього року. Влітку ж великі групи оленів і косуль розпадаються на менші сімейні угруповання. Отримані дані мають важливе значення не лише для вивчення екології диких тварин, а й для планування природоохоронних заходів, оцінки стану популяцій рідкісних видів та контролю антропогенного впливу на природні екосистеми Карпат.

Олег ПОГРІБНИЙ,
начальник науково - дослідного відділу
НПП "Гуцульщина"

ШТУЧНІ ГНІЗДІВЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

З 2021 року науковці НПП «Гуцульщина» проводять комплексні дослідження дуплогніздних птахів, спрямовані на вивчення особливостей заселення штучних гніздівель у різних типах лісових екосистем. У межах проєкту на території парку було встановлено 200 штучних гніздівель: по 50 у дубових, букових, ялицево-букових та смерекових деревостанах. Розміщення гніздівель у різних типах лісу дозволяє простежити, як змінюється активність птахів залежно від висотної поясності, структури насаджень та кормової бази.

У квітні 2026 року працівники парку здійснили чергове польове обстеження гніздівель у рівнинній та низькогірній частинах території. Під час досліджень оцінювали рівень заселеності штучних домівок, видовий склад мешканців, а також стадії гніздування птахів. Результати моніторингу засвідчили, що на цей час заселено менше половини встановлених гніздівель. Найвищий рівень заселеності зафіксовано у дубових деревостанах – близько 85 %. Саме тут виявлено перші виводки пташенят синиць. У букових та ялицево-букових лісах більшість птахів перебувала на стадії відкладання та висиджування яєць. Така різниця у фенології гніздування, ймовірно, пов'язана з мікрокліматичними умовами та висотою над рівнем моря. Окрім дуплогніздних птахів, частину штучних гніздівель заселили дрібні ссавці – соня лісова та соня горіхова. Присутність цих видів підтверджує, що штучні гніздівлі виконують важливу екологічну функцію, забезпечуючи укриття не лише для птахів, а й для інших представників лісової фауни.

Отримані результати вкотре демонструють важливість використання штучних гніздівель як ефективного інструменту підтримання біорізноманіття та збереження природних екосистем. Подальший моніторинг дозволить оцінити динаміку заселення гніздівель, успішність розмноження дуплогніздних птахів та роль різних типів лісу у формуванні стабільних популяцій лісової фауни.

Марія ТОМИЧ,
завідувач лабораторії екологічного моніторингу
НПП "Гуцульщина"

ДИТЯЧІ ТАБОРИ НА ПРИРОДІ: ПРАКТИКА І ДОСВІД

ЕКОЛОГО - ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

Фахівці з еколого-освітньої роботи Національного природного парку «Гуцульщина» долучилися до навчального тренінгу «Організація дитячих таборів на природі», спрямованого на підвищення професійних навичок у сфері роботи з дітьми в природному середовищі.

Упродовж першого дня, який відбувся на базі Національного природного парку «Верховинський», учасники опрацювали ключові теоретичні та практичні аспекти організації таборів. Зокрема, йшлося про структуру табору, принципи формування змістовної та безпечної програми, складання ефективного розкладу, особливості комунікації з дітьми різного віку, а також про управління ризиками та реагування на можливі складні ситуації під час перебування в природі.

Другий день тренінгу пройшов у польових умовах - на території Черемоського національного природного парку. Тут учасники вже застосовували здобуті знання на практиці, зокрема, відпрацьовували сценарії проведення занять, навчалися організовувати безпечне середовище для дітей та вдосконалювали навички командної роботи. Такий формат дозволив не лише закріпити матеріал, а й обмінятися досвідом із колегами.

Тренінг об'єднав фахівців національних природних парків Карпатського регіону, які активно працюють у сфері екоосвіти та організовують дитячі природничі табори. Учасники мали можливість налагодити професійні контакти, обговорити виклики та поділитися успішними практиками.

Захід відбувся за підтримки Франкфуртського зоологічного товариства в Україні (FZS Ukraine), що вже тривалий час сприяє розвитку природоохоронної діяльності та екоосвіти в установах ПЗФ нашої країни.

Уляна БАГРІЙЧУК,
начальник відділу еколого - освітньої роботи
НПП «Гуцульщина»

СПІВПРАЦЯ ГРОМАД І ПАРКУ РОЗШИРЮЄ МОЖЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Нині спостерігається значне зростання інтересу дітей та молоді із сусідніх громад до вивчення та дослідження природи Національного природного парку «Гуцульщина». Юне покоління дедалі більше прагне пізнавати навколишній світ, відкривати для себе багатство природи та усвідомлювати важливість її збереження. Тому фахівцями з екоосвіти організовуються екскурсії, пізнавальні квести та мандрівки еколого-освітніми стежками, під час яких учасники мають можливість спостерігати за птахами у природному середовищі, досліджувати різноманіття флори та фауни парку, вивчати сезонні зміни у природі тощо.

Потрібно зазначити, що усі організовані екскурсії, мандрівки та інші екоактивності наповнені різноманітним інтерактивом — іграми, спостереженнями, дослідженнями, творчими завданнями та ін. Це допомагає дітям краще засвоїти матеріал, побачити цінність кожного елемента екосистеми та відчути себе частиною природи.

Важливою підтримкою у проведенні екозаходів є забезпечення доїзду учасників — транспорт надає Франкфуртське зоологічне товариство. Завдяки такій взаємодії більше дітей мають можливість долучитися до пізнання природи та активного відпочинку.

Сьогодні подібні ініціативи є надзвичайно потрібними та важливими для виховання підростаючого покоління. Адже вони спрямовані не лише на передачу знань про природу, а й на формування відповідального ставлення до довкілля, розвиток екологічного мислення та практичних навичок природоохоронної діяльності.

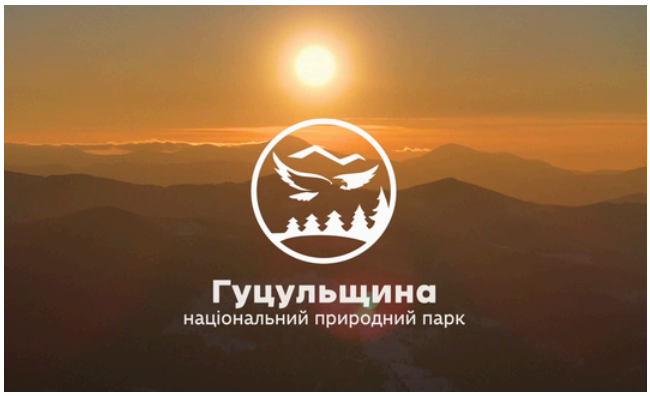
Уляна БАГРІЙЧУК,
начальник відділу еколого - освітньої роботи
НПП «Гуцульщина»

ПРОМОЦІЙНИЙ РОЛИК ПРО НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ГУЦУЛЬЩИНА»

У сучасному туристичному та природоохоронному просторі відеоконтент відіграє важливу роль у популяризації природних територій та формуванні позитивного іміджу регіону. Саме тому промоційний ролик про Національний природний парк «Гуцульщина», створений за підтримки Франкфуртського зоологічного товариства, став ефективним інструментом для представлення унікальної природи та культурної спадщини Покутсько-Буковинських Карпат.

Промоційний відеоролик демонструє природне багатство парку через сучасну відеозйомку, панорамні кадри та атмосферний монтаж.

Особливу увагу приділено мальовничим локаціям — гірським вершинам, водоспадам, лісовим масивами і традиційному гуцульському середовищу. Відео не лише розкриває туристичний потенціал території, а й підкреслює екологічну цінність природоохоронної установи.

Такий промоційний ролик є прикладом того, як сучасні медіа можуть сприяти збереженню природної спадщини, розвитку екологічного туризму та відкривати широкій аудиторії маловідомі, але надзвичайно цінні куточки України.

Переглянути промоційний відеоролик про Національний природний парк «Гуцульщина» можна перейшовши за QR -кодом:

Ольга ДИМЧЕНКО,
заступник начальника відділу еколого - освітньої роботи НПП «Гуцульщина»

КРОК ДО ЗЕЛЕНОГО МАЙБУТНЬОГО

Весна — найсприятливіший період для висаджування дерев і кущів, а також гарна нагода ще раз звернути увагу на важливість збереження довкілля та об'єднати зусилля заради гармонійного співіснування людини й природи.

Вже не перший рік триває співпраця НПП «Гуцульщина» із Вербовецькою гімназією та Шешорською гімназією ім. В. Чорновола, на базі яких функціонують шкільні ПНДВ. В рамках цієї співпраці фахівці відділу еколого-освітньої роботи провели екозаняття для вихованців зазначених навчальних закладів, під час якого діти мали змогу краще пізнати природу через практичну діяльність — озеленення пришкільної території. Адже кожен прагне жити серед краси, яка не лише дарує естетичне задоволення, а й приносить користь довкіллю.

Учасники шкільних ПНДВ обстежили території своїх навчальних закладів та визначили оптимальні місця для висаджування дерев і кущів. Разом із працівниками парку та педагогами, юні природолюби висадили туї, ялину європейську, сосну звичайну, а також кущі вейгели та спіреї японської.

Завдяки спільним зусиллям пришкільні території поповнилися новими зеленими насадженнями. Сподіваємося, що вони добре приживуться, активно ростимуть і створюватимуть затишний та природний простір для всіх довкола.

Такі добрі справи не лише сприяють озелененню територій, а й допомагають дітям усвідомити важливість збереження природи. Вони формують відповідальне ставлення до довкілля, виховують дбайливість і надихають змінювати світ на краще власними руками.

Галина РУСАК -КОРНЕЮК,
провідний фахівець відділу еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщина»

«ГУЦУЛЬЩИНА ТУРИСТИЧНА»: НОВА КАРТА — НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РЕГІОНУ

РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У сучасних умовах розвитку регіонального туризму особливого значення набувають інструменти просторової організації туристичної діяльності, серед яких ключову роль відіграють туристичні карти. Вони не лише виконують навігаційну функцію, але й виступають засобом комунікації між територією, її ресурсами та потенційним відвідувачем.

У цьому контексті виникла потреба у створенні узагальненого картографічного продукту, який би системно відображав туристичний потенціал території Національного природного парку «Гуцульщина», а також суміжних громад, в межах яких розташовані парківські землі без вилучення у постійних користувачів. До таких громад належать Косівська, Рожнівська, Кутська, Космацька, Яблунівська та Матеївецька. Цей регіон характеризується унікальним поєднанням природних ландшафтів і традиційної культури. Тут гармонійно співіснують гірські хребти, полонини, річкові долини та автентичні поселення, що зберегли традиційні ремесла, звичаї та говірки. Саме ця багатовимірність простору створює передумови для розвитку різних видів туризму – від екологічного до культурно-пізнавального. А також, важливо підкреслити, що туристичне освоєння цієї території повинно відбуватися з урахуванням принципів сталого розвитку, що передбачає баланс між економічною вигодою, збереженням довкілля та підтримкою локальних спільнот.

Створення карти «Гуцульщина туристична» включало декілька етапів та стало можливим завдяки співпраці з Франкфуртським зоологічним товариство (ФЗТ), що забезпечило експертну та менторську підтримку.

Упродовж першого етапу, фахівці відділу рекреації НПП «Гуцульщина» та представники громад здійснювали накопичення інформаційної бази та безпосереднє нанесення об'єктів на карту. Цей процес відзначався високою трудомісткістю, оскільки дані надходили з різних джерел і потребували ретельної перевірки, а наносити об'єкти на карту потрібно було з високою точністю. Усі зібрані та нанесені об'єкти були структуровані за тематичними категоріями, що дозволило створити логічну та зрозумілу систему відображення інформації. Загалом на карту нанесено: 89 об'єктів природної спадщини; 71 об'єкт культурної спадщини; 126 об'єктів туристичних послуг; 46 об'єктів туристичної інфраструктури; 45 туристичних маршрутів та екостежок; 30 об'єктів додаткової туристичної привабливості. Такий підхід забезпечив комплексне представлення території.

Крім технічних аспектів, значну увагу приділено візуальному представленню даних. Зокрема, для кожної тематичної категорії даних були підібрані відповідні умовні позначення, більшість нанесених на карту об'єктів проілюстровані фотоматеріалами тощо. Адже, карта повинна була бути не лише інформативною, але й інтуїтивно зрозумілою для користувача.

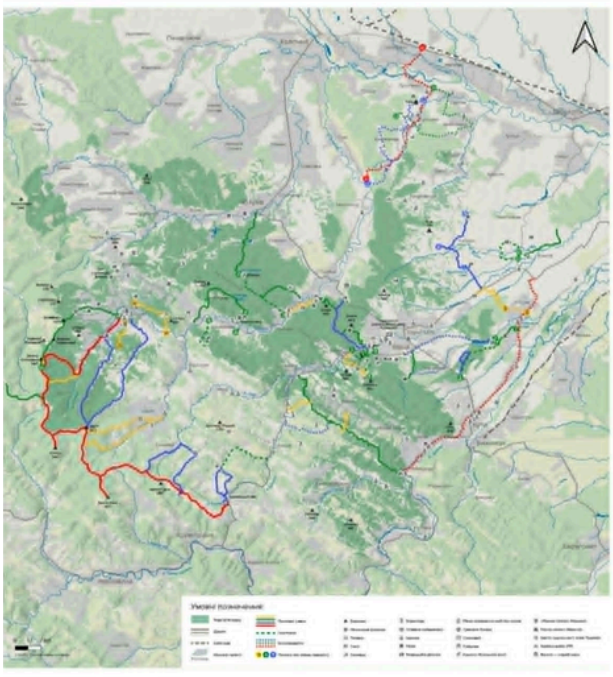
Окремо слід відзначити складність налагодження ефективної комунікації між усіма учасниками процесу. Взаємодія між парком, громадами, бізнесом, ФЗТ вимагала узгодження інтересів, що нерідко ускладнювало процес прийняття рішень. Втім, саме цей етап став ключовим для формування спільного бачення розвитку території.

У результаті проведеної роботи було створено два взаємопов'язані продукти (електронна версія карти та версія для друку), кожен з яких виконує окрему функцію, але водночас доповнює інший. Електронна версія карти є динамічним ресурсом, який дозволяє: отримувати розширену інформацію про об'єкти; швидко оновлювати дані; інтегрувати додаткові функції (навігація, фільтрація). Версія карти для друку орієнтована на практичне використання в польових умовах. Вона може застосовуватися для: облаштування інформаційних стендів, буклетів; створення туристичної навігації; популяризації території серед відвідувачів. Важливим елементом є QR-код, який забезпечує інтеграцію з електронною версією, тим самим поєднуючи традиційні та цифрові формати.

Аналізуючи отримані результати, можна стверджувати, що створення туристичної карти має мультиплікативний ефект. Так, для туристів вона виступатиме інструментом орієнтування та планування подорожей. Для громад – засобом економічного розвитку та популяризації локальних продуктів. Для природоохоронних установ – механізмом регулювання туристичних потоків та зменшення навантаження на екосистеми. Таким чином, карта стає не лише інформаційним продуктом, але й інструментом управління територією.

Електронна версія карти в подальшому буде динамічно змінюватися: передбачається додавання нових туристичних об'єктів, оновлення існуючих та вилучення тих, що втратили актуальність. Це забезпечить її відповідність реальним умовам та підвищить ефективність використання як туристами, так і представниками громад і природоохоронних установ.

Переглянути електрону версію карти «Гуцульщина туристична» можна перейшовши за QR -кодом :

Надія КОПЕР,
начальник відділу рекреації
НПП «Гуцульщина»

ПІДГОТОВКА ДО ТУРИСТИЧНОГО СЕЗОНУ ТА ТУРБОТА ПРО ПРИРОДУ

З приходом весни фахівці відділу рекреації Національного природного парку «Гуцульщина» активно готуються до нового туристичного сезону. Основна мета — зробити відпочинок у природі комфортним, безпечним і, водночас, екологічно відповідальним.

Одним із пріоритетів цієї весни стало прибирання рекреаційних територій. Зокрема, працівники відділу впорядкували екологічні стежки та три місця відпочинку, щоб вони знову стали чистими й привабливими для відвідувачів. Водночас у цих локаціях встановлено превентивні інформаційні знаки з нагадуванням про необхідність дбайливого ставлення до природи.

Проблема засміченості лісів, на жаль, залишається актуальною, тому фахівці з рекреації працюють над її попередженням і на інших ділянках. З цією метою встановлено шість інформаційних знаків із закликом не залишати сміття:

- три — біля альтанок уздовж дороги Косів–Пістинь;
- два — на рекреаційних ділянках біля адміністративного корпусу парку та Маєтку Святого Миколая;
- один — у Шешорах, поблизу «синього плеса» на річці Пістинька.

Окрім цього, три нові природоохоронні стенди розміщено вздовж лісового масиву біля дороги Косів–Кути, а ще один — на екостежці «По Дубині». Усі стенди виконані відповідно до брендбуку парку — у зеленій кольоровій гамі та встановлені на темно-коричневих опорах, що гармонійно поєднуються з природним середовищем і допомагають відвідувачам легко ідентифікувати природоохоронні території.

Не залишили поза увагою і розвиток туристичної навігації. Так, на веломаршруті встановлено нові інформаційні стенди, що значно полегшать орієнтування для відвідувачів та зроблять подорожі ще зручнішими.

Дбаймо про природу разом! Нехай після кожного відпочинку в парку залишаються лише приємні спогади та гарні світлини, а унікальне довкілля Гуцульщини й надалі тішить своєю красою.

Юлія СТРИНАДЮК,
заступник начальника відділу
рекреації НПП «Гуцульщина»

ВЕСНЯНА ДУБИНА: ПРОСТІР ЕКОТУРИЗМУ, ПРИРОДИ ТА АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ

Цієї весни мальовнича Дубина у Національному природному парку «Гуцульщина» стала справжнім осередком екологічного туризму та місцем активного відпочинку для багатьох відвідувачів.

Упродовж періоду цвітіння першоцвітів тут відбулися численні екскурсії екологічною стежкою «По Дубині». Відвідувачі — діти, молодь і дорослі — мали змогу побачити, як оживає весняний ліс, дізнатися більше про унікальну флору Карпат і насолодитися красою ніжного білоцвіту весняного, анемони дібровної, печіночниці звичайної, примули та інших ефемероїдів.

Важливою подією сезону стало відкриття нового кінного маршруту, який офіційно презентував директор парку Юрій Стефурак. Маршрут не лише відкриває нові можливості для мандрівників, а й сприяє гармонійному поєднанню туризму та збереження природи.

Особливу атмосферу створювали прогулянки та катання гуцульськими кіньми, які стали справжньою окрасою туристичних заходів і подарували гостям щирі емоції та незабутні враження.

Дубина цього сезону — це не лише про довколишню красу, а й про активну просвітницьку роботу, живе спілкування з природою та формування екологічної свідомості.

Дякуємо всім, хто відвідав, підтримав і розділив із нами цю весну. Запрошуємо відкривати Дубину в кожну пору року!

Юлія СТРИНАДЮК,
заступник начальника відділу
рекреації НПП «Гуцульщина»

ВЕСНЯНИЙ МИКОЛАЙ: ВІД МОЛИТВИ ДО НАРОДНИХ ЗАБАВ

МАЄТОК СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Напередодні Весняного Миколая у нашому Маєтку Святого Миколая відбулося тепле й духовно багате свято, яке об'єднало дітей, молодь і дорослих навколо українських традицій, молитви та великодніх звичаїв.

Святкування розпочалося зі спільного молебню, який провадив настоятель храмів Успіння Пресвятої Богородиці та Благословіння Пресвятої Богородиці села Пістинь митрофорний протоієрей Петро Дяків. У молитві присутні просили миру для України, здоров'я для родин та Божого благословення для кожного.

Особливу атмосферу свята створили учні Старокосівського ліцею, які подарували присутнім веснянки, гаївки та великодні забави. Дзвінкі пісні, народні ігри, танці та щирі дитячі усмішки наповнили захід радістю, теплом і живою енергією гуцульських традицій.

Велику зацікавленість гостей викликав майстер-клас із виготовлення традиційної сирної іграшки, який провела майстриня із села Брустори Марія Петрів. Учасники мали змогу власноруч створити сирних коників — один із символів гуцульської культури та народного мистецтва.

Не обійшлося й без гостинного частування — карпатського чаю та смачних домашніх смаколиків, які додали святу ще більше тепла й затишку.

Свято Весняного Миколая стало чудовою нагодою для духовного єднання, дружнього спілкування та збереження наших народних традицій. Саме такі заходи допомагають передавати культурну спадщину наступним поколінням та плекати любов до рідного краю.

Василь ПАВЛЮК,
начальник відділу РВВ ЕПЦ
«Маєток Святого Миколая»

НАВЧАННЯ З ГАСІННЯ ЛІСОВИХ ПОЖЕЖ

В умовах сучасних кліматичних змін, тривалих посушливих періодів та зростання антропогенного навантаження, проблема виникнення лісових пожеж набуває особливої актуальності для природоохоронних територій України. Саме тому одним із пріоритетних напрямів діяльності природоохоронних установ залишається удосконалення системи попередження та оперативного реагування на надзвичайні ситуації.

У квітні на території Національного природного парку «Гуцульщина» відбулися спільні навчання з ліквідації умовної лісової пожежі, організовані працівниками Косівського районного відділу ГУ ДСНС України в Івано-Франківській області спільно з працівниками парку за участі представників Косівської районної державної адміністрації.

Під час навчань було змодельовано ситуацію виникнення загоряння у лісовому масиві та здійснено використання пожежних автоцистерн, мотопомп, ранцевих обприскувачів для гасіння.

Окрім практичного відпрацювання дій, розглядалися також питання профілактики пожеж, зокрема було проведено: інформаційно-роз'яснювальну роботу з населенням; контроль за відвідуванням територій у пожежонебезпечний період; моніторинг стану лісів.

Регулярне проведення навчань із гасіння лісових пожеж є необхідною умовою ефективного управління територіями природно-заповідного фонду. Вони сприяють підвищенню професійного рівня персоналу, зміцненню міжвідомчої взаємодії та збереженню унікальних природних комплексів України.

Андрій МАТІЙЧУК,
начальник служби державної охорони
НПП «Гуцульщина»

СЕМІНАР З ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ MIRADI В УПРАВЛІННІ ПРИРОДООХОРОННИМИ ТЕРИТОРІЯМИ

Сучасне управління природоохоронними територіями вимагає системного підходу, заснованого на точних даних, плануванні та постійному моніторингу результатів. Одним із найбільш ефективних інструментів для цього є програмне забезпечення Miradi, яке широко використовується у сфері охорони природи в усьому світі.

Miradi — це спеціалізоване програмне забезпечення для планування, управління та оцінки природоохоронних проєктів. Воно розроблене на основі міжнародних стандартів адаптивного менеджменту та допомагає організаціям систематизувати роботу із збереження біорізноманіття. Програма підтримує логіку так званого «циклу управління» — від визначення цілей до оцінки результатів і коригування дій.

В лютому працівники НПП «Гуцульщина» взяли участь у семінарі з підвищення ефективності управління природоохоронними територіями за допомогою програмного забезпечення Miradi, яке було організоване Франкфуртським зоологічним товариством в Україні // FZS Ukraine.

Впровадження Miradi в управлінську практику природоохоронних установ забезпечує низку важливих переваг:

1. Системність і структурованість — всі етапи роботи інтегровані в єдину логіку.
2. Прозорість прийняття рішень — чітке обґрунтування управлінських кроків.
3. Покращення командної роботи — спільна робота над проєктами та обмін інформацією.
4. Адаптивне управління — можливість швидко коригувати дії на основі отриманих результатів.

На природоохоронних територіях Miradi використовується для:

- розробки планів управління національними природними парками;
- оцінки впливу антропогенних факторів;
- визначення пріоритетних заходів зі збереження рідкісних видів;
- підготовки звітності для донорських організацій;
- координації роботи між різними установами та партнерами.

Програма є особливо корисною для територій природно-заповідного фонду України, де необхідно поєднувати охорону природи з раціональним використанням ресурсів і розвитком екотуризму.

Отже, програмне забезпечення Miradi є потужним інструментом для підвищення ефективності управління природоохоронними територіями. Його використання сприяє впровадженню сучасних підходів до збереження біорізноманіття, покращує планування та забезпечує більш результативне використання ресурсів.

У контексті України, впровадження таких інструментів є важливим кроком до інтеграції у міжнародну природоохоронну спільноту та забезпечення сталого розвитку природно-заповідного фонду.

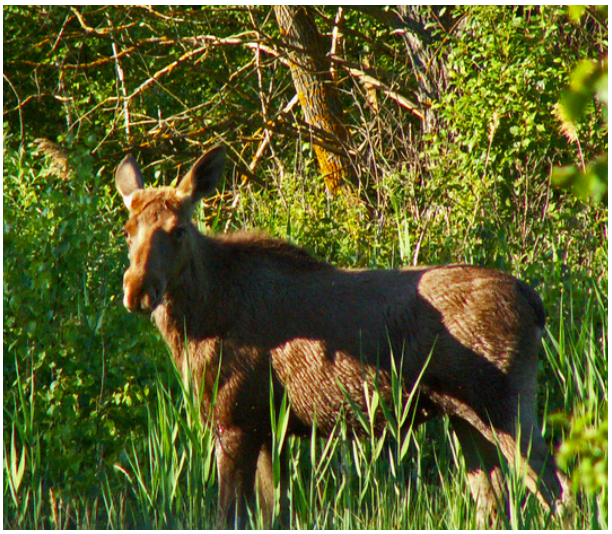
Андрій МАТІЙЧУК,
начальник служби державної охорони
НПП «Гуцульщина»

ЛОСЬ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ

СТОРІНКАМИ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ

Alces alces (Linnaeus, 1758)

У 2025 році вперше зареєстровано перехід 4 особин лося європейського *Alces alces*, в Косівському ПНДВ через автомобільну дорогу Пістинь-Косів.

Найбільший представник родини оленевих *Cervidae*. В Україні, його чисельність різко скоротилась, тому 9 листопада 2017 лося внесли до Червоної книги України рішенням Національної комісії з питань Червоної книги України після відповідної пропозиції у травні 2017 року.

Лось поширений в лісовій зоні Північної півкулі, рідше в лісостепу і на околицях степової зони. У Європі зустрічається в Польщі, Угорщині, Чехії, Білорусі, на півночі України, в Скандинавії; у Азії – від Північної Монголії і Північно-східного Китаю до північної частини сибірської тайги. У Північній Америці водиться на Алясці, в Канаді і на північному сході США, доходячи до штату Колорадо. Всього на Землі – близько півтора мільйони особин цього виду.

Довжина тіла самця – до 3 м, висота в загривку до 2,3 м, довжина хвоста 12-13 см; маса 360-600 кг, самки дрібніші за самців. За зовнішнім виглядом лось помітно відрізняється від інших оленевих. Тулуб і шия у нього короткі, загривок високий, у вигляді горба, ноги сильно витягнуті, голова велика, горбоноса, з нависаючою м'ясистою верхньою губою. Під горлом м'який шкірястий виріст (т. зв. «сережка»), що досягає 25-40 см. Шерсть груба, буро-чорна, а на ногах світло-сіра, майже біла. Зустрічаються також особини з цілком білим кольором хутра, при чому вони не є альбіносами.

У самців є величезні (найбільші серед сучасних ссавців) роги, нерідко лопатоподібні за формою; їхній розмах досягає 180 см, маса – 20-30 кг. Роги лось скидає щорічно в листопаді – грудні і ходить без них до квітня – травня. Самки – безрогі. Роги лося є відомим мисливським трофеєм та об'єктом колекціонування.

Лосі прудкі, бігають до 56 км/год та добре плавають. Розшукуючи водні рослини, можуть тримати голову під водою більше хвилини. Від хижаків обороняються ударами передніх ніг. З органів чуття у лося найкраще розвинені слух і нюх, а зір слабкий: людини, що нерухомо стоїть, він не бачить на відстані кількох десятків метрів.

У багатьох країнах, де чисельність лосів велика, існує чимало проблем які стосуються перетинання транспортних шляхів з міграційними шляхами та індивідуальними ділянками цих тварин.

Охоронний статус (Червона книга України, 2009); (The IUCN Red List, 2017); (Конвенція про охорону, 1998).

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРІВ НПП «ГУЦУЛЬЩИНА»

з 70 -річчям	Балагурак Миколу Йосиповича Лукинюк Андрія Васильовича
з 65 -річчям	Бурдяк Дмитра Дмитровича
з 60-річчям	Богатчук Василя Васильовича Гавучак Романа Володимировича Чабанюк Дмитра Дмитровича
з 40-річчям	Павлюк Василя Васильовича
з 35-річчям	Стринадюк Юлію Василівну Павлюк Любов Петрівну Мельничук Ольгу Анаталіївну
з 20-річчям	Якимишин Віталія Дмитровича

Засновник і видавець НПП "Гуцульщина"
Свідоцтво про державну реєстрацію
ІФ №512 від 12.03.2004 року
Наша адреса:
вул. Дружби, 84 м. Косів
Івано - Франківська область;
тел./факс (03478)2 - 37 - 09

Вісник засновано 27 вересня 2002 року
Видруковано
Шеф - редактор:
Юрій Стефурак
Редактори:
Любомир Держипільський
Надія Копер
Комп'ютерний дизайн та верстка:
Ольга Димченко

Офіційний сайт НПП "Гуцульщина"
https://https://hutsulshchyna-park.in.ua//
Слідкуйте за нашими оновленнями:
www.facebook.com/hutsulshchyna.park/
Автори фоторграфій:
працівників парку, Юлія Кристиняк, Вадим Перетятко/ ФЗТ України, Віктор Гавриленко